

Matleena Kniivilä

Hyvinvointia metsien virkistyskäytöstä ja matkailusta

Hyvinvointia metsästä on Liisa Tyrväisen, Mikko Kurttilan, Tuija Sieväsen ja Seija Tuulentien toimittama ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran julkaisema kirja, jonka tulokset pohjautuvat pitkälti Metsäntutkimuslaitoksen *Metsästä hyvinvointia* -tutkimusohjelman (2008–2013) tuloksiin. Lukujen kirjoittajina on mittava joukko tutkijoita useista tutkimuslaitoksista. Kirjan julkaisemista on tukenut Metsämiesten Säätiö.

Luonnon merkitys ihmisen henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille on viime aikoina noussut aiempaa enemmän keskusteluun. Hyvinvointivaikutuksia lienee havainnut jokainen joka luonnossa liikkuu tai oleilee – sinällään asia ei siis ole uusi. Poliittikakeskusteluissa tämäntyyppiset asiat tuntuvat kuitenkin jäävän muiden asioiden jalkoihin, koska virkistysyhtöjen yhteismitallistaminen muiden asioiden kanssa ei ole yksinkertaista. Epäilemättä syynä on myös ollut se, että maisemaan ja virkistykseen liittyviä asioita on päätöksenteossa pidetty vähempiarvoisina asioina. *Hyvinvointia metsästä* -kirja tuo yleistajuisesti esille virkistykseen, maisemaan ja matkailuun liittyviä hyvinvointivaikutuksia sekä mahdollisuuksia yhdistää erilaisia metsien käyttömuotoja.

Kirja on jaettu neljään osaan. Ensimmäisessä osassa (Luonnossa virkistäytymisen tavat ja hyvinvointihyödyt) kerrotaan muun muassa siitä, miten suomalaiset virkistäytyvät luonnossa, luonnosta kokemusten ja elämysten lähteenä sekä luonnon virkistyskäytön terveysvaikutuksista. Kirjan toisessa osassa (Paikat, maisemat ja ympäristöt) kerrotaan muun muassa erilaisten maisemien tärkeydestä se-

Tyrväinen, Liisa, Kurttila, Mikko, Sieväsen, Tuija & Tuulentie, Seija (toim.). 2014. *Hyvinvointia metsästä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Kirjokansi 90. 271 s.

kä luontomatkailun ympäristökysymyksistä. Kiinnostavaa luettavaa on erityisesti Maija Faehnlen ja seitsemän muun kirjoittajan arvio kaupunkiluonnon merkityksestä, laadukkaan kaupunkiluonnon piirteistä ja virkistävän kaupunkiluonnon suunnittelusta. Tavoitteena kaupunkiluonnon suunnittelussa voidaan kirjoittajien mukaan pitää sitä, että jokaisella kaupunkilaisella olisi virkistykseen soveltuva luontokohde enintään 300 metrin etäisyydellä kodista. Voi vain toivoa, että tämä tavoite on myös käytännön suunnittelun ohjenuorana.

Kirjan kolmas osa (Luontomatkailun ja virkistyskäytön talous) on ekonomistin näkökulmasta kirjan mielenkiintoisinta antia. Tässä osassa arvioidaan muun muassa luontomatkailua ja virkistyskäyttöä yritystoimintana ja luontomatkailun alue- ja paikallistaloudellisia vaikutuksia. Kovatasoisen arvottajajoukon (Artti Juutinen, Anna-Kaisa Kosenius, Erkki Mäntymaa, Ville Ovaskainen ja Liisa Tyrväinen) kirjoittama luku virkistyspalveluiden taloudellisesta arvosta tuo sopivan yleistajuisesti esiin arvottamisen periaatteita ja havainnollistaa hyvin käytännön esimerkkienkin kautta sitä, miksi arvottamista tarvitaan. Kirjan viimeinen osa keskittyy eri käyttömuotojen yhteensovittamiseen ja osallistamiseen. Mukana on Arto Naskalin kirjoitus Uusia näkökulmia luonnonvarojen hallintaan. Kirjoitus oli ehdolla Koneen Säätiön Vuoden Tiedekynä 2015 -palkinnon saajaksi ja se onkin tuttua, korkealaatuista Naskalia.

Kirjan nimi *Hyvinvointia metsästä* on sujuva, mutta ei kuvaa täysin kirjan sisältöä. Nimen perusteella olisin odottanut, että esimerkiksi lääketieteellisellä tutkimuksella havaituista terveysvaikutuksista olisi kirjassa ollut enemmän tietoa. Nyt terveysvaikutuksia käsitellään yhdessä kirjoituksessa. Myös terveysvaikutusten kansantaloudellisesta merkityksestä olisi ollut kiinnostavaa tietää. Tutkimusohjelma ei ehkä tätä käsitellyt, mutta jos luonnon virkistyskäytön todellinen merkitys halutaan päätöksentekijöillekin tehdä selväksi, tarvitaan jatkossa jonkinlaisia arvioita terveysvaikutusten kautta tulevista laajan mittakaavan hyödyistä.

Hyvinvointia tuo tietenkin työpaikkojen, verotulojen ja vientitulojen kautta myös puun käyttö raaka-aineena. Tämä ei kuulu kirjan fokukseseen, mutta ehkä virkistyskäyttöön ja matkailuun viittaava alaotsikko olisi kirjan nimessä ollut paikallaan, samoin kuin termin hyvinvointi tarkempi määrittely alkuluvuissa. Jäin myös odottamaan lukua, joka olisi suhteuttanut luontomatkailun merkitystä muihin sektoreihin koko kansantaloudessa. Kiinnostava analyysi alue- ja paikallistaloudellista vaikutuksista kirjasta kyllä löytyy Eero Vatasen, Ville Ovaskaisen ja Mikko Hyppösen kirjoittamana.

Kaikkiaan kirja tuo varsin kompaktisti yhteen eri asioita, joita olisi pohdittava virkistyskäyttöä ja luontomatkailua edistettäessä. Tätä aihetta käsitellään kattavasti ja kiinnostavasti. Kirjan ja sen erillisten lukujen voisi kuvitella toimivan erinomaisesti oppikirjana luonnonvara- ja ympäristöalalla sekä näiden alojen kehittämisessä. Tämä onkin ollut kirjoittajien yhtenä tavoitteena. Kirja on myös visuaalisesti onnistunut, tietolaatikat tuovat vaihtelua tekstiin, viittaukset eri lukujen välillä toimivat mukavasti ja teksti on sujuvaa kuten tältä tutkijajoukolta voikin odottaa.

Kirjan päättää toimittajien kirjoittama luku Metsien virkistyskäytön ja matkailun tulevaisuus. Hyvä niin, sillä vaikka monet eri lukujen kirjoittajat tuovatkin tekstissään erilaisia konkreettisia ehdotuksia hyvinvointivaikutusten edistämiseksi, ilman tätä lukua lukija jäisi miettimään, mitä sitten oikein pitäisi tehdä. Päätösluvussa tuodaan mukavasti yhteen eri lukujen kirjoittajien johtopäätöksiä ja tämä helpottaa myös ajatusten jalkauttamista.

■ Matleena Kniivilä, metsäekonomisti, MMT,
Pellervon taloustutkimus PTT
Sähköposti: matleena.kniivila@ptt.fi